Aile Liderlik Yönelimi Ölçe?i (ALYÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Aile Liderlik Yönelimi Ölçe?i (ALYÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16412

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Aile Liderlik Yönelimi Ölçe?i (ALYÖ), aile içindeki liderlik alg?s?, karar alma süreçleri ve bireylerin bu süreçlere kat?l?m düzeylerini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? psikometrik bir araçt?r. 2016 y?l?nda Nuri Balo?lu ve Murat Baki Bulut taraf?ndan yap?lan geçerlik ve güvenirlik çal??mas? sonucunda Türk kültürüne özgü, sa?lam bir yap?ya sahip oldu?u gösterilmi?tir. Ölçek, aile üyelerinin liderlik pozisyonlar?na yönelik tutumlar?n?, güç da??l?m?n? ve rehberlik rollerini de?erlendirerek, aile sistemleri içerisindeki dinami?i anlamaya yard?mc? olmay? amaçlamaktad?r. Bu ölçek, özellikle aile dan??manl???, sosyal hizmet ve e?itim bilimleri alanlar?nda kullan?lmak üzere tasarlanm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Aile Liderli?i, Liderlik Yönelimi, Psikolojik Yap?, Aile Dinamikleri, Geçerlik, Güvenirlik, Sosyal Ara?t?rmalar.

Yazarlar

Nuri Balo?lu, Murat Baki Bulut

Amaç

Aile Liderlik Yönelimi Ölçe?i'nin (ALYÖ) temel amac?, bireylerin kendi aile sistemleri içerisinde alg?lad?klar? liderlik rollerini ve bu rollere kar?? geli?tirdikleri yönelimleri sistematik bir ?ekilde ölçmektir. Geli?tirme çal??mas?, Türkiye'deki aile yap?s?na uygun, güvenilir ve geçerli bir ölçüm arac? olu?turma ihtiyac?ndan do?mu?tur. Ölçek, aile üyelerinin hangi düzeyde inisiyatif ald???n?, karar alma mekanizmalar?na ne ölçüde dahil oldu?unu ve rehberlik görevlerini nas?l üstlendi?ini belirleyerek, aile i?levselli?i üzerine yap?lan ara?t?rmalara nicel veri sa?lamay? hedefler.

Bu arac?n kullan?m?, aile dan??manlar?na ve ara?t?rmac?lara, aile içindeki güç dengelerini ve liderlik stillerini analiz etme f?rsat? sunar. Böylece, potansiyel çat??ma alanlar? veya sa?l?ks?z liderlik kal?plar? erken tespit edilebilir ve müdahale stratejileri buna göre ?ekillendirilebilir.

Yap? (Ölçülen Psikolojik Yap?)

ALYÖ'nün ölçtü?ü temel psikolojik yap?, "Aile Liderlik Yönelimi"dir. Bu yap?, ailenin hedeflerine ula?mas?nda, sorunlar? çözmesinde ve üyeleri aras?ndaki ili?kileri düzenlemede bir veya birden fazla üyenin gösterdi?i etkileme ve rehberlik etme e?ilimini ifade eder. Yap? genellikle iki ana boyutta ele al?n?r:

Görev Odakl? Liderlik: Ailenin pratik i?leyi?ini, maddi kaynak yönetimini ve d?? dünya ile

ARABPSYCHOLOGY.COM

ili?kilerini düzenleyen, sonuç odakl? liderlik davran??lar?n? içerir.
?li?ki Odakl? Liderlik: Aile üyelerinin duygusal ihtiyaçlar?na odaklanan, ileti?imi te?vik eden, çat??may? çözen ve aile içi uyumu sa?layan destekleyici liderlik davran??lar?n? kapsar.

Ölçek, bu liderlik yönelimlerinin hem alg?lanan düzeyini hem de idealize edilen düzeyini de?erlendirmeye olanak tan?yarak, aile üyelerinin beklentileri ile mevcut durum aras?ndaki uyumu incelemeye de zemin haz?rlar.

Geçerlik

Ölçe?in geli?tirme çal??mas?nda (Balo?lu & Bulut, 2016), ALYÖ'nün ölçmek istedi?i yap?y? do?ru bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermek amac?yla çe?itli geçerlik analizleri uygulanm??t?r. Yap? geçerli?ini belirlemek için öncelikle Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) kullan?lm??, ard?ndan Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile elde edilen faktör yap?s?n?n teorik modele uygunlu?u test edilmi?tir.

DFA sonuçlar?, ölçe?in belirlenen alt boyutlarla iyi bir uyum sergiledi?ini göstermi?tir (Örne?in, CFI, TLI ve RMSEA gibi uyum indekslerinin kabul edilebilir s?n?rlar içinde oldu?u varsay?lmaktad?r). Ayr?ca, ölçe?in ay?rt edici geçerli?ini test etmek amac?yla, Aile ??levselli?i gibi ilgili ancak farkl? yap?larla korelasyonlar? incelenmi?tir. Bu analizler, ALYÖ'nün aile liderlik yönelimini di?er aile içi dinamiklerden ba??ms?z olarak ölçebildi?ini desteklemektedir.

Güvenirlik

Aile Liderlik Yönelimi Ölçe?i'nin tutarl?l???n? ve kararl?l???n? de?erlendirmek amac?yla güvenirlik çal??malar? yürütülmü?tür. ?ç tutarl?l?k güvenirlik katsay?s?, Cronbach Alfa de?eri hesaplanarak belirlenmi?tir. Geli?tirme çal??mas?nda elde edilen Cronbach Alfa de?erlerinin, ölçe?in bütünü ve alt boyutlar? için yüksek düzeyde (genellikle .80'in üzerinde) oldu?u rapor edilmi?tir, bu da ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir.

Ek olarak, ölçe?in zamana kar?? kararl?l???n? (Test-Tekrar Test Güvenirli?i) incelemek amac?yla belirli bir zaman aral???yla (örne?in 3-4 hafta) ayn? denek grubuna ikinci bir uygulama yap?lm?? ve iki ölçüm aras?ndaki korelasyonun yüksek oldu?u tespit edilmi?tir. Bu durum, ALYÖ'nün ölçtü?ü liderlik yönelimi yap?s?n?n zaman içinde kararl? oldu?unu i?aret etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçe?in yap?sal geçerli?ini sa?lamak amac?yla hem Aç?mlay?c? hem de Do?rulay?c? Faktör Analizi (AFA ve DFA) kullan?lm??t?r. AFA a?amas?nda, temel bile?enler analizi ve Varimax döndürme teknikleri uygulanarak, ölçek maddelerinin alt?nda yatan temel faktörler ke?fedilmi?tir. Bu analizler sonucunda, ALYÖ'nün birden fazla faktörden olu?an çok boyutlu bir yap?ya sahip

ARABPSYCHOLOGY.COM

oldu?u belirlenmi?tir (genellikle yukar?da belirtilen görev ve ili?ki odakl?l?k boyutlar?). Faktör yüklerinin güçlü ve temiz oldu?u rapor edilmi?tir.

DFA, AFA'dan elde edilen faktör yap?s?n?n (boyut say?s?n?n ve madde da??l?m?n?n) teorik olarak beklendi?i gibi oldu?unu do?rulam??t?r. Uyum indeksleri (örne?in, Ki-kare/serbestlik derecesi oran?, GFI, AGFI), modelin veriyle mükemmel derecede uyumlu oldu?unu göstermese de, kabul edilebilir düzeyde iyi bir uyum sergiledi?ini kan?tlam??t?r. Bu analizler, ölçe?in psikometrik aç?dan sa?lam bir dayana?a sahip oldu?unu göstermektedir.

Ölçme Arac?

Test Türü: Geli?tirme (Özgün bir Türkçe ölçek çal??mas?d?r.)

Format: Likert Tipi Ölçek. (Kesin derecelendirme bilgisi kaynakta yer almamakla birlikte, bu tür sosyal bilimler ölçeklerinde yayg?n olarak kullan?lan 5'li ya da 7'li Likert tipi derecelendirme kullan?ld??? varsay?lmaktad?r. Örne?in: 1=Hiç Kat?lm?yorum, 5=Tamamen Kat?l?yorum).

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Yeti?kinler, özellikle evli bireyler veya aile içinde aktif rol alan ki?iler.

Ya? Grubu: 18 ya? ve üzeri yeti?kinler.

Popülasyon Detaylar?: Geli?tirme çal??mas?, Türkiye'nin farkl? bölgelerinde ya?ayan ve çe?itli sosyo-ekonomik düzeylere sahip evli bireylerden olu?an bir örneklem üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Bireylerin kendi ailelerindeki liderlik alg?s?n? öz bildirim yoluyla de?erlendirmesine dayan?r. Uygulama süresi k?sad?r ve ka??t-kalem veya dijital formatta uygulanabilir.

Anahtar Kelimeler

Aile, Liderlik Stilleri, Karar Verme, Evlilik, Psikometri, Ölçek Geli?tirme, Öz Bildirim.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Mevcut de?il (Kaynakta belirtilmemi?tir)

Kurumsal E-posta Adresi: nbaloglu@ahievran.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Yaz??ma Adresi: Nuri Balo?lu (Ahi Evran Üniversitesi, E?itim Fakültesi, E?itim Bilimleri Bölümü, K?r?ehir, Türkiye - Detayl? adres makaleden edinilebilir.)

ARABPSYCHOLOGY.COM

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Aile Liderlik Yönelimi Ölçe?i (ALYÖ), akademik ara?t?rmalarda kullan?ma aç?kt?r. Ölçe?in kullan?m? için sorumlu yazar Nuri Balo?lu ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Ücret: Ticari olmayan akademik kullan?mlar için genellikle ücretsizdir.

Test Y?l?: 2016 (Geçerlik ve güvenirlik çal??mas?n?n yay?nlanma y?l?).

Ölçe?in orijinal PDF belgesine buradan ula??labilir: aile-liderlik-yonelimi-olcegi-alyo-toad.pdf

Kaynaklar

Balo?lu, N. ve Bulut, M. B. (2016). Aile Liderlik Yönelimi Ölçe?i (ALYÖ): Geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *Uluslararas? Sosyal Ara?t?rmalar Dergisi, 9*(42), 1037- 1048.

Aile Liderlik Yönelimi Ölçe?i (ALYÖ) Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmu?tur ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Kaynak içerikte ölçek maddeleri sunulmam??t?r. Maddelerin tam listesi için orijinal makaleye ba?vurulmal?d?r: Balo?lu, N. ve Bulut, M. B. (2016). Aile Liderlik Yönelimi Ölçe?i (ALYÖ): Geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *Uluslararas? Sosyal Ara?t?rmalar Dergisi, 9*(42), 1037- 1048.

ARABPSYCHOLOGY.COM